

İŞVEREN SERGİSİ

Türkiye’de mimar ve işveren müzakerelerinin üretimlere etkisini bir dizi nitelikli yapının gelişim süreçleri temelinde inceleyen *İşveren Sergisi*, SALT Galata’daki sunumunun ardından 3 Mart’ta Çankaya Belediyesi Çağdaş Sanatlar Merkezi’nde açıldı.

3-30 Mart

Çankaya Belediyesi Çağdaş Sanatlar Merkezi, Ankara

Kemal Kurdaş, Orta Doğu Teknik Üniversitesi’ndeki (ODTÜ) rektörlük görevine 21 Kasım 1961’de başladı. ODTÜ Kampüsü proje yarışmasını kazanan Altuğ Çinici ve Behruz Çinici ile ilk kez 23 Kasım’da görüştü. Mimarlardan, sözleşmesi yapılmış olan Mimarlık Fakültesi ile iki yurdu içeren ilk etap çalışmalarının bir an evvel tamamlanmasını istedi. Kurdaş’ın, Eymir Gölü çevresindeki bozkırda kuracağı yeni hayatın en kuvvetli unsuru olan ağaçların dikimineyse 3 Aralık’ta başlandı. İlk yapıların inşaat işleri Şubat 1962’de ihale edildi, 12 Mart’ta temel atma töreni gerçekleştirildi. Kurdaş, bu törene dair anılarını şöyle aktarır:

“Muhteşem bir tören oldu. Törende çok iddialı bir de konuşma yaptım. ‘Bu bina 13 bin metrekaarelik kapalı alana sahip, yaygın, dolayısıyla yapımı zor bir binadır. Burada Türkiye’de ilk kez kullanılan çıplak beton dediğimiz yeni bir teknik uygulayacağız. Normalde beş-altı yılda bitmeyecek bu binayı biz önümüzdeki yılın yaz aylarında tamamlayacağız [...]. Önümüzdeki yıl, sizi bu binaya çay içmeye davet ediyorum!’ dedim.”*

ODTÜ Kampüsü’nün bu demeçle kamuya tanıtılan ve Çiniciler tarafından yaklaşık yirmi yıl yürütülen projesi, mimari üretim sürecinde işverenin katkısının her yönüyle izlenebileceği bir vakadır. SALT Araştırma’ya 2015 yılında devredilen Altuğ-Behruz Çinici Arşivi’ndeki ODTÜ Koleksiyonu, proje çizimlerinin ötesinde, Çiniciler’in titiz çalışma prensiplerini ve karşılığında Kurdaş’ın mimarlardan esirgemediği desteği görünür kılan şantiye seyir defteri ve seyir raporlarının yanı sıra kontrollük sözleşmeleri, iş bitirme belgeleri ve resmî dilekçeleri içerir. Söz konusu muhtelif kayıtlar, nitelikli bir mimari üretimin, sorumlulukların taraflarca doğru ve eksiksiz tariflendiği sağlıklı bir iletişim ortamına gereksinim duyduğuna dikkati çeker.

SALT Galata’nın ardından Çankaya Belediyesi iş birliğiyle Çağdaş Sanatlar Merkezi’nde sunulan [İşveren Sergisi](#), 1930’lardan 2010’lara Ankara, Çanakkale, Denizli, İzmir ve İstanbul’da özel kesim ya da kamu kesiminden sipariş edilmiş olan bir dizi yapı temelinde, mimar ile işveren arasındaki bu kritik ilişkiyi ve iletişimin

ürüne nasıl yansıdığını irdeler. ODTÜ Kampüsü, Makbule Atadan Villası, inşası süren Gökçeada Lise Kampüsü, Denizli Basma ve Boya Sanayi Fabrikası (DEBA), Yahşibey Tasarım Çalışmaları yapısı ve SALT Galata ile Çatalca'daki Koray Arış Villası'nı kapsayan seçki, özgün arşiv belgeleri ve söyleşilerle desteklenen anlatımlarla işverenin yapıdaki belirleyici rolüne odaklanır. Turizmin gelişimi için öncü adımlar atmış olan bürokrat Özer Türk'ün incelemeye açılan kişisel arşiviyle de, işveren rolünün maddi kaynak sağlayıcılığından daha önemli yeniliklere aracılık etme potansiyeli vurgulanır.

İşveren Sergisi, fikir düzeyinde yeniliği ve uygulamada özeniyle ayrışan birçok yapının, titiz bir mimarın ilgili bir işverenle yürüttüğü müzakerelere dayandığını ortaya koyar. Ne var ki bu ilişki çoğu zaman kutuplaştırılmıştır. Mimarın diğer uzman ve uygulamacıları kendi pratiğine düşman ilan ettiği bir bakış açısına göre, işveren "cehalet ve zevksizlik"le suçlanan bir karikatürdür. Mimaride küreselleşmenin gezgin "yıldız mimar" profiliyle ifade bulduğu son kırk yıldaysa, yatırım ve proje geliştirme süreçlerinde konumlanan, sermayeyi artırmaya yönelik bir refleksle çalışan pragmatik bir tiplere dönüşmüştür. Sergi, dünyadaki güncel krizlerle kapanmaya yüz tutan bu dönemde, mimarın beceri, uzmanlık ve çabasının üstün bir eser yaratmaktan ziyade ortak bir üretime yöneltilmesinin bir adımı olarak işveren algısının yeniden değerlendirilmesi gereğine işaret eder.

Altuğ-Behruz Çinici, Cengiz Bektaş ve Erkal Güngören arşivlerinden seçili belgeler, Kalebodur tarafından desteklenen SALT Araştırma Mimarlık ve Tasarım Arşivi kapsamındadır.

**Hayatım Mücadeleyle Geçti "Kemal Kurdaş Kitabı", Söyleşi: Şengün Kılıç Hristidis, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2010*

ARAŞTIRMA

Melis Cankara (SALT Araştırma ve Programlar), Meriç Öner (SALT Araştırma ve Programlar), N. Müge Cengizkan, Işıl Uçman Altınışık (Pamukkale Üniversitesi), Murat Burak Altınışık (Pamukkale Üniversitesi), Ali Eray (PAB), Pınar Gökbayrak (PAB), Burçin Yıldırım (PAB), Beril Sarısakal (SALT Araştırma ve Programlar), Ezgi Mutluer (SALT Araştırma ve Programlar)

KATKI

Can Çinici, Esat Sivri, Ediz Türk, Gülizar Özden Türk, Gülden Evirgen, Ersan Türk, Sezen Evirgen Öğücü, Ece Çokar, Emre Senan, Nevzat Sayın, Elâ Güngören, Koray Arış, Kerem Arış, Han Tümertekin, Zeynep Tümertekin, ODTÜ Mimarlık Fakültesi

TASARIM

PAB, Emirhan Altuner (SALT Araştırma ve Programlar), Özgür Şahin (SALT Araştırma ve Programlar), Tuğrul Veli Şalcı (SALT Araştırma ve Programlar)

Basın İletişim

Zeynep Akan

zeynep.akan@saltonline.org

+90 212 334 22 45